

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a trăgătoriului [Lă-
**văzutoza], Nr. 5.
Scrisorile nefrancate nu se vor
primi decât numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.**

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pest'a, 13/25. oct., 1871.

Starea de criza in care se afla actulu de im-
pacatiune cu Cehii se apropia de deslegare. Inse-
ce felu de deslegare? Aci este tota greutatea cesi-
tiunii. Compromissulu ce se sperase intre ambele
parti cu anevoie va fi successu, pentru că Cehii nu
sunt aplecati a primi modificatiunile verite in re-
scriptulu imp. prin interventiunea Beust-Andrasia-
na. De va persiste contele Hohenwart pre basea
elaboratului Cehiloru, care este totu-una-data si punc-
tulu seu de vedere, atunci crisia este acuta si voin-
t'a imperatului are se manifeste in scurtu
pentru a descurca situatiunea. Scirile electrice so-
site asta-di (cu da'a de eri) anuncia că Hohenwart
dupa ce au conferit tota diu'a cu capii Cehiloru
(DD. Rieger si Clam), si va fi datu inca eri demis-
iunea d'impreuna cu cabinetulu intregu. Mare neno-
rocire ar' fi pentru Ostrunguri'a daca pentru nesce
susceptibilitati vane unguresci si d'in intrigile
coalitiunii Beust-Andrássy-ane ar' resulta respingerea
impacatiunii cu Cehii, incepute cu bunu augurii. Neci
una-data Austri'a n'a pornit cu mai multa resolutiune
pre callea cea adeveratu buna si secura spre consoli-
darea sa, că asta-data, si éca neci acum nu poate
isbuti. De trei decennie acestu imperiu vechiu se
sbucuma in dorerile regenerarii si blastemulu lui
Ddieu se pare a plana a supr'a-i de nu se poate
decide la unu actu salutariu. Finitulu atâtoru in-
cerari si esperimentatiuni va fi că Austri'a va da
lumii dovedi pipaite despre nepotenti'a sa si ar-
gumentu lui Bismarck d'a sustiné propusetiunea
sa facuta la 1866, că dinasti'a Absburgica se-si
muta centrulu de greutate la Bud'a-Pest'a, ceea ce
en alte cuvinte insémna provinciele nemtiesci a le
Austriei se treca la imperat'a nemtiesca, apoi di-
nasti'a absburgica se vedia cum va poté impacá
pre magiari, slavi si romani. — Nu ne miràmu
de unelturile unui aventurariu ca Beust, ci ne
miràmu de conduit'a lui Andrássy a silevá di-
ficultati in callea impacatiunii cu Cehii, chiaru in
momentulu, candu negociatiunile era aprope de
inchiare si pentru ce? numai pentru cuventul
că in elaboratulu Cehiloru se cuprinde recunoșce-
rea pactului dualisticu! Asie se dice, dar' noi nu
o credem. Sagacitatea lui Andrássy ajunge mai
de parte, mirosa urmarile si are ingrigiri, dupa
noi forte intemeiate, dar' de cari nu va scapá ori
cum s'ar' svercol'a dsa cu tota clic'a natiunii su
verane. Ar' face multu mai inteleptiesce, daca d'in
capulu locului ar' schimbá politic'a spre a netedí
callea pentru fiitor'a impacatiune in Transilvania
in locu d'a impedecá cursulu impacatiunii in Cis-
laitani'a, că-ci Nemesea inesorabila va ajunge pre
D. Andrássy candu neci că va visá si magiarii
voru plati mai scumpu pretiul'u impacatiunii frus-
trate decât daca s'ar' da de acum dupa pera. — Reesindu impacatiunea cu Cehii, pactulu dualisticu
se va transformá pre calie pacifica si legala, éra
de nu va rees'i acum, si asie precum se plasmuiuse,
atunci dualismulu se va sparge in capulu magia-
riilor si se va sparge cu fragore. Acésta trebuie
se o prevedea Andrássy, séu că ochii mintei selle
nu sunt atâtu de ageri, precum spunu adulato-
rii sei.

Organulu de predilectiune si de necesitate
(pentru limb'a in care se scrie) allu lui Andrasf
„Pesther Loyd” dice că invingerea (daca
va fi invingere) momentana a lui Andrasf nu i-a
casinutu bucuria, că-ci dinsulu scie preabine ce
este in jocu si că inflaturarea greutatiloru nu este
deslegarea loru, ci incarcare si că dupa ccolitura
mai lunga ori mai scurta éra se va vedé in fa-
cia cu pericolul si pota intru impregiurari cu multu
mai nefavorabile. Adeca invingerea ar semená
cu a lui Pirrh. Inca una asemenea invingere
dualismului, apoi va fi asiediatu bine acolo unde
i-se cuvine. Cursulu naturalu allu lucruriloru nu
se poate impedecá; ceea ce vedem in templandu-se
asta-di este emanatiunea pactului dualisticu. Atunci
candu s'a plasmuitu dualismulu trebuiá se se pre-
vedea că se arunca sement'a d'in care va resari
federalismulu, că-ci dualismulu este germinele lui.
De nu va isbuti acum pactulu cu Cehii, noi cari

amu speratu multu de la acestu pactu, nu ne su-
peràmu de felu, că-ci ceea ce are se urmedie mai
tardu va respunde mai multu acceptariloru nostre
federalistice. Ast'a e credint'a noastră, viitorulu va
veni a o confirmá, precum a venit u si pâna acum
a ni da dreptulu la a prefiările nostre facute in-
data dupa inaugurarea dualismului. Sè finu cu
rabdare si cu buna credint'a.

Congresulu pressei romane.

Intrunirea prima a congresului pressei romane avu locu
Vineri ser'a, la 8 ore, in sal'a Ateneului romau. Au fostu de
fatia representantii urmatorielor foi:

Romanulu, Telegrafulu, Column'a
lui Traianu, Orientulu, Opiniunea publica,
Revista Romanismului, Gazzetta de Bacau, Semenatoriulu (d'in Berladu),
Uniunea liberala (d'in Iasi), Informatiu-
nile d'in Galati, Asmodeu, Daraculu,
Ghimpele, Sarsaila, Poporul si Informa-
tiunile d'in Bucuresci.

D. Urechia, amintindu că initiativa congresului
a venit de la „Uniunea liberala,” d'in Iasi, propuse si
congresulu primu, că d. Holbanu, representantele „Uniunii
liberală” se iea presidint'a provisoria. Dupa acésta con-
gresulu adopta propuserea presidintelui provisoriu d'a mar-
ginu pentru acea séa lucrările numai la alegerea unui altu
locale mai apropiat si a defige diu'a primei intruniri, in
adastarea sosirei si a altoru representanti ai pressei d'in
tiera.

Siedint'a a 2-a a congressului Presei romane avu locu
dominica, la 3 octombrie, in salonele otelului Lazaru.

Congresulu luă concluziunea prealabile, că fia-care diu-
rul nu poate fi representatu in sinulu lui de catu de cătra
una sigura persona.

Acésta otarie ni se pare forte drepta si mai cu séma
asigurandu desbateriloru unu cursu mai regulariu si mai
practicu.

D. Holbanu facu apoi una propunere, carea noi o cre-
demu forte nimerita. D-lui propuse se invite in sinulu
congresului si toti acei barbatu, cari adi nu mai seriu in
diurnale, dar' ale caror-a pene in trecutu, puse in servitiulu
unei foi publice, au contribuitu la marile acte nationali d'in
urma si la solutiunea ce au primitu atâtea cestiuni econo-
mice, sociale, etc.

Dupa desbateri de doue sere, congresulu primu modifi-
carea propuserei d-lui Holbanu in sensulu unei motiuni a
d-lui B. P. Hajdeu, că biuroulu congresului se invite, că
membru onorifici, in sinulu seu, pre acele persone, cari iova-
ru si desemnate de cătra delegatiunile respective ale diu-
relor, cu restrictiunea că fia-care diuaru nu poate recomandá
de catu doue persone.

In siedint'a a treia de la 4. octombrie, Congresulu
diuaristicu, credindu că n'aru poté mai bine se-si inaugure-
die lucrările sale de catu printr'unu votu de eterna recu-
noscentia venerabililor barbatu, reposatulu George
Asachi, DD. Ionu Eliadu Radulescu si
George Baritiu, parintii diuaristiciei romane in
cele 3 provincie ale Daciei Traiane, primi in unanimitate,
cu celu mai mare entusiasmu, urmatori'a propunere a D-lui
G. Misailu.

PROPUTERE.

Celu d'antâi romanu, care s'a ganditu pentru prim'a
ora d'a infinita una foia periodica in limb'a nostra, a fostu
d. Racoea C. R., translatoru in Lembergu; a publicatul
inse numai prospectulu acelui diuaru, ce avea se iesa pen-
tru prim'a data romanesca, fara că planulu seu se fi fostu
pusu in aplicatiune.

La 1822 reposatulu acum, Zaharia Carcalechi, cercă
pentru a dou'a ora in Bud'a una asemenea intreprindere,
dara si acésta cadiu.

La 1828 C. Rosseti, munteanu, publica in Sassoni'a
câteva numere numai ale unui diuaru politico numit
„Fam'a Lipscei.”

La 1827, venerabilulu D. I. Eliadu Radulescu, pa-
triarchulu publicistiloru nostri moderni, ceruse voia d'a
publica una foia romanesca in Bucuresci, inse guvernulu
d'atunci nu i incuviintia cererea. Acésta a descuragiatu
pre toti cei-lalti barbatu, afara de duoi, cari nu perdura de
totu sperant'a, acceptandu dupa dis'a D-lui Cogalniceanu:
tote de la tempu si de la tempu si impregiurari.

Pretiul da Prenumeratiune.
Pre trei lune . . . 8 fl. v. a
Pre siese luns . . . 6 " " "
Pre anu intregu . . . 12 " " "

Pentru Romani'a:
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 16 " = 16 " "
" 3 - 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:
10 or. de linia, si 30 or. taxa tim-
brala pentru fiecare publica-
tione separatu. In locu deschis
20 or. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

Acesti-a au fostu DD. I. C. Radulescu in Muntenia
G. Assachi, reposatul acum intra fericire la Moldov'a.

La 1. aprilie 1829, D. Eliadu publica antâiulu numu-
alu alu „Curierul Romanescu”, unul d'in diuariile cele
mai bune ce amu avutu pâna in diu'a de asta-di, si care
dupa d's'a plina de adeveru a unui a d'in veterani actuali
ai publicisticiei nostre, a esercitatu cea mai mare inuriu
a supr'a opiniumi publice, a supr'a ideelor literaturei si
chiaru a gustului Romaniloru.

Trei luni dupa Eliade (1. iuliu 1829) G. Assachi scote
la lumina in Iasi „Albin'a Romanescu”, diuaru veteranu
ce pâna la 1859 n'a inceputu a aparé sub una forma
séu alt'a.

Aceste diuare, scrie D. Cogalnicenu, este in timpulu
ocupatiunii rusesci si sub censur'a impusa pentru acea-si data
principatelor prin ocarmuirea provisoria, fure inse una
adeverata revolutiune intre Romani. Ele li deschideá una
lume noua, punendu-i in contactu cu celealte popore mai
civilizate, arestandu-li faptele, propasirile si mai alesu dris-
turile.

Unu alu treilea barbatu pre care recunoscint'a Romaniloru
n'ar trebui se-lu dèe uitarii nici-una-data, este d. G. Baritiu, care la 1838 a fundat in ciudea enorhelor
greutati ce i se opuneau, „Gazett'a de Transilvani'a” si Foi'a
pentru minte, inima si literatura. Cele mai bune article despre
drepturile si interesele Romaniloru esau si essu inca in
aceste diuari cari dupa marturisirea celoru competinti (Co-
ga Iiceanu, diurnalista romanu), publicistii cei mai insemnatii
si dedese rendez-vonu” . . .

„Gazet'a de Transilvani'a a fostu operatoriulu celu
mai infocatu alu Principatelor, celu mai peobositu alu na-
tionalismului, protivniculu neimpacatu alu iururilor de d'in
afara si alu abusurilor de d'in intru, care li impiedică pro-
pasirea. La „Gazet'a de Transilvani'a” allergau toti publi-
cistii romani, cari in patri'a loru nu gassau organu pentru
a-si publica ideele. „Gazet'a de Transilvani'a” era pentru
Principate press'a libera, org anulu opini-
unii publice. Gazet'a lui G. Baritiu a facutu multu
bine, a oprit multu reu si in totu chipulu a esercitatu una
mare inuriu in Iassi si in Bucuresci, atâtu a supr'a guver-
nelor, catu si a supr'a poporului.”

Candu vedem, chiaru in dilele nostre, acestu timpu
d'nsu alu tolerantie si alu libertati, la căte greutati, sacri-
ficie, pericole si privatiuni este supusa meseria de diuari-
stu, candu scimu, că unu Eliade, că unu Asachi, că unu Baritiu
au avutu a invinge greutati si mai coversitorie sub
intrejitu jugu de feru alu presiunii moscovite, austriace si
turce, spre a sustiené căte 25 si 30 de ani nisce organe de
publicitate ce devenisera nisce adeverate amvone nationali,
nu potemu a nu si patrunsi de cea mai adenza recuno-
scintia pentru acesti trei initiatori ai nostri in mater'a de
presa, pentru acesti maestri ai caror discipuli sunt toti
publicistii nostri de asta-di, tineri seu betrani.

Pentru aceste consideratiuni

Am onore a propune acestui primu congresu alu pres-
sei romane, flic'a si continuatorea presei de la 1829 si 1838,
că inceputulu lucrărilor sale se-lu faca printr'unu votu de
eterna recunoscintia in memor'a reposatului G. Assachi, pri-
mulu diuaristu moldovenu; a d-lui I. Eliade Radulescu, pri-
mulu diuaristu munteanu si a d-lui G. Baritiu, primulu diua-
ristu ardelenu.

Moral'a ne invétia a uitá retele, nici-o data bine-facerile.
Recunoscint'a este un'a d'in primele virtuti ale marelui si
generosului popor romanu. Pâna si animalele, dice intie-
leptulu Ségur, sunt recunoscatorie, că-ci ingratitudinea este
unu vitu in contr'a naturei.

Procedendu astu-felul ne vomu achitá de cea d'antâi
detoria a acestui primu congresu alu pressei romane si ne
vomu face vrednici de respectulu urmasiloru nostri.

Bucuresci, in 4 octombrie, 1871.

G. Misailu

Adunarea luă urmator'a conclusiune, care se primi in
unanime aplause.

CONCLUSIUNE.

A supr'a propuserei D-lui G. Misailu d'a se exprime
recunoscintia barbatiloru, cari că parinti ai diuaristiciei ro-
mane, in cele trei provincie ale Daciei Traiane, au concursu
la renascerea Romanitatii, luptandu pre calea spinosa a
publicismului.

Inspiratul de nobil'a initiativa a acestoru veterani ai
pressei romane,

Congresulu inaugureaza lucările sale printr'un vot de eterna recunoștință venerabililor: reposatului George Asachi, DD. Ionu Eliade Radulescu și George Baritiu.

Clusiu, în 18. oct. 1871.

Unu miscamentu poternicu pentru redicarea culturii poporelor locuite in Transilvania trebuie să traga atențunea noastră asupra-si, și acestu-a este infinitarea unei universități cu trei facultăți in Clusiu. Diuaristică nostra pre-pucinu s'a ocupat pâna acum cu aceasta cestiu, nacară că aceea, după parerea mea, este pentru cultură noastră, a romanilor transilvaneni, o cestiu de pră mare însemnată, — o cestiu asădă dicundu de viață. Noi romani transilvaneni, cari formămu multimea precumpanitoria a națiunilor ce locuesc această tierra; noi cari contribuim atât de multă cu darea in bani, și cu braciul la sustinerea și aperarea acestei tieri, vomu fi avendu si drepturile noastre facia cu acestu institutu de statu ce se infinită pentru locuitorii Transilvanici in Clusiu. Da, avemu dreptulu de a pretinde, că statul la infinitarea acelei universități să nu si-uite de noi, să infinitiez la universitatea din Clusiu, pentru tote studiele, catedre paritetice cu limbă invetiamen-tului cea românescă. D'in projectulu de lege, carele l'a asternutu regimulu dictiei din Pest'a, cu privire la universitatea din Clusiu, nu se vede nece pre departe aceea, că dora intenționea regimului ar fi, că universitatea din Clusiu să fie provisata cu alte catedre, decât cu cele magiare, si se poate presupune cu totu dreptulu, că si in Clusiu, tocmai că in Pest'a, se voru sili a ne multumii cu infinitarea unei catedre pentru limbă si literatură romana. Cu atâtă numai, nece pretensiunilor nostre juste, nece dreptatei nu s'ar face destulu.

Diuaristică magiara se ocupa desu cu cestiuarea universității din Clusiu, vedi bine totu numai din punctu de vedere magiaru si a culturii magiare. Se redica in se căte o voce, petrunsa de simtiu de dreptate, si d'intre magiari, cari vrău să dea fia-carui-a alu seu. Asă cu privire la infinitarea universității din Clusiu a esită dilele acestea, in Clusiu la Ioanu Stein si in Pest'a la Ludovicu Aigner, librari, d'in pen'a unui tineru literatu magiaru, a unui barbatu cultu si liberalu, o brosiu sub titlulu: Universitatea din Clusiu că o necesitate de cultura."

Scriitorul acestei brosiuri este Mătrai Ernő. Dsa e de parere, că universitatea din Clusiu nu poate să fie o universitate numai pentru magiari, — ea trebuie să fie o universitate si a romanilor si sasilor, asă cătă pentru romani si sasi să se infinitiez catedre in cari să pota asculta studiele in limbă romanescă, respective cea germană, să pota depune si esamenele totu in acelea-si limbe.

A fi amintită numai atâtă din brosiură Dlu M. E. inca este destulu că aceea să traga asupra-si atențunea si apriuivirea noastră, cu atâtă mai vîrtoșu, căci noi romani nu suntem dedati a ceti din pena ungurăscă vorbindu-se la infinitări de institute publice de ale statului, decât de interes magiare; si ne bucurămu candu se afă intre Dloru si căte unu capu mai luminat, si căte unu peptu liberu de pasiuni, carele, avendu simtiuri de egalitate si dreptate, c u t e z a a le si spune connationalilor sei in facia.

Brosiură Dlu M. E. in se trebue să ni traga atențunea asupra sa si pentru datele celea interesante statistice, despre gradul culturei si intelegerentie deosebitelor națiunilor din Transilvania, — apoi si pentru argumentele cu

cari voiesc scriitorulu a capacă pre connatiunilii sei despre justitatea causei pentru națiunile nemagiere.

Să facem o fuga preste acăsta brosiura interesanta, carea numera 70 facie.

In incepertul brosiurei autorulu face o comparatiune statistică despre institutele mai înalte de invetiamen-tul locuitorul culte din Europa, si ale Ungariei cu Transilvania, si vine la rezultatul, cum că in privintă institutelor umaniori mai înalte inca chiaru si Romani'a ar stă de siepte ori mai bine că Ungaria si cum-că o universitate pentru Ungaria si Transilvania este de totu pră pucina.

De aici apoi si-explica autorulu starea innapoiantă a intelegerintei din acestea tieri si faptul, cum-că la alegările pentru diefa din Pest'a la anul 1869, in Transilvania din 110.000 alegatori numai 1.3 percents au fostu qualificati după intelegerintă, era din 67% a alegatorilor 10 au formatu nobilimenta atâtă materialu cătu si spiretualminte proletaria, 13% posesiunea, 3% manufactura, 0.8% venitul, si 0.4% comerciul.

Trece apoi la invetiamen-tul pop oralu si constata, luandu datele din monografiă lui Alexiu Fényes, cum-că scole poporale cu limbă ungurăscă (?) sunt in Transilvania: unguresci 866, nemtiesci 273 si romanesci 1436; adunandu apoi datele statistice dela 1860—1870 a toturor gimnaselor mari si mici din Transilvania, areta cum-că in proporție cu numerul sufletelor, magiarii prepondereaza cu cercetarea acestor gimnasie, sasii li urmează, apoi romani. Si anume, după datele statistice alaturate acestei brosiure, au frequentat la gimnasiale din Transilvania: unguri 58.107, romani 14.117, nemti 8756; era esamenu de maturitate au depusu, unguri 1573, romani 502 si nemti (sasi) 439.

Privindu apoi la numerul celoru absoluti de gimnasio, areta cum-că la unu numeru atâtă de considerabilu a aceloru-a cari sunt preparati de a frecuentă o universitate, infinitarea unui universitate in Ardealul este de o necesitate imperativa, si inca a unei universități carea să imparta sciintie le fia-carui fiu alu patriei in limbă sa materna.

Capitolul alu VII. din brosiura se occupă tocmai cu cestiuarea din urma, — fia-mi ertat a reproduce in limbă romana vre-o căte-va pasage chiaru din cuvintele autorei.

„O universitate are unu scopu duplu — asă incepe autorulu acestu capitolu. A inaintă, a redică si a lată cultura scientifică de o parte, de alta parte de a crește pentru unele specialități ale viaței practice individi apti,” si după ce areta chiamarea unei universități, continuă: „daca este adeverat, că scientia este esențială, era limbă numai forma, forma dat esse rei, limbă invetiamen-tului trebuie aplicata după națiunalitatea aceloru-a, intre cari trebuie să latiesca si pro page scientia ori-care institutu de invetiamen-tu, fa acelui chiaru si universitate.

Combatendu apoi procederea regimului lui Thun, carele introduce limbă germană că limbă de invetiamen-tu la universitatea din Pest'a, dice cum-că acestu-a tocmai astfelu a procesu, că si ospetatorii din o fabula a lui Aesopu: vulpea carea ospelui seu cocostercu i-a asternutu o mancare buna intr-unu blidu largu si că cocostercul, carele intorcundu omeni'a vulpei, i-a datu mancarea intr'o sticla cu unu grumadiu atâtă de strimtu, cătu vulpea n'a potutu să guste din aceea, apoi continuă:

Si ore legislatiunea noastră nu a procesu totu asădă in articolul seu de lege XLIX—1868 despre indreptătirea egale a națiunalităților?

Concede de o parte, că singuratele jurisdictiuni, ju-

decatorie, instituta de invetiamen-tu să se folosescă si de alta limbă, că de cea oficioasa magiara, pune in se de altă parte impedimentul, că să nu se pota crește, amplioata de administratiune, jude, professoru qualificat de alta națiunalitate decât magiara, atunci candu de limbă eschisiva si invetiamen-tului in institutu preparatorie de amplioata, jude si professore, dictă limbă magiara, unde este legătura in decisiunile articolului de lege despre națiunalitate, privitor la limbă de invetiamen-tu?

Trece apoi autorulu la §ii 17., 18. si 19. ai citatului articlu de lege, cari concedu invetiamen-tul in institutu umaniori si in alta limbă decât cea magiara, era de limbă a invetiamen-tului pentru universitatea dechiara singura pre cea ungara, si apoi dice: că daca statul in §-ulu 17. dechiara că este detorul a ingrijit, că locuitorii patriei, si acei-a de ori carea națiunalitate, să se pota qualifica in limbă loru naționale pâna scolo, pâna unde se incepu sciintele mai înalte academice, — nu este ore detorul, că să faca posibila pentru națiunalitățile nemagiere, si qualificarea mai înalta academica?

Asă credu că da. Nestandu in interesulu tieri locuitorii ei nemagieri să se redice in cultura numai pâna la qualificare academica. Nestandu in interesulu magiari, că din cultură mai înalta academica să faca monopol pentru națiunalitatea magiara.

Pune apoi urmatoru propoziție a datelor statistice despre qualificarea de invetiamen-tu a națiunalităților din Transilvania

in Transilvania	romani	magiari	sasi
locuitori	10.9	6.7	1.5
invetiaci la gimnasie	14	38	8.7
maturisati	5	15.7	4.4

se deduce, că universitatea din Clusiu de-o-cam-data va de acei-a mai slabu cercetata, cari facu majoritatea locuitorilor tieri, de romani.

Basatu pre aceasta propoziție a abituentilor, afirmă cum-că elementul magiaru i se cuvine o influență preponderantă in universitatea din Clusiu, nece de cătu in se eschisiva, apoi continuă:

„La universitatea din Clusiu trebuie să se predă, pâlanga limbă magiara, si in limbă germană si romana, profesori ordinari, extraordinari sau docenti, ori care obiecte carele se tiene de obiectele de invetiamen-tu pentru ori-care esamenu de statu.

La esamenulu de statu să pota respunde ori cine acesăa limbă, in carea a ascultat respectivul obiectul invetiamen-tu, si in casulu candu profesorele celu ordinari nu ar pricepe acea limbă, esamenatorulu va fi profesor extraordinari sau docentele.

Professorii privati să pota propune, pre langa limbă magiara, si in limbă romana ori germana, s. a.

Sciui, dñe autorulu, cum-că projectul meu privitor la limbă de invetiamen-tu nu va seceră multă recunoștință, astă-di, candu stămu atâtă de departe de o deslegare sanătătii a cestiuenei națiunalităților.“

Philipu II., si aducu acăsta moneta că interesanta sub multe puncturi de vedere; antău pentru crucea forte pretră si punctuata la capete pre care amu gasit-o repetată de mai multe ori pre caramidele de la Sionu; apă pentru duoi balauri, in locu de unul, pre care i vedu pre una placă de plumbu daca ce possedu; si pentru balatul disormu ce se dă capului lui Jupiter, ceea ce n-chiama forte capulu galului aternat la capitoliu spre hodos'a memoria a napadirii Gallilor in Rom'a; capulu de pre care s'a vorbitu atâtă in istoriele Gallilor si Romei.

Acăsta imitație o credu forte caracteristica spăretă pâna unde, conservandu-se tipulu grecu pre monete dace, se allipează pre acestu fondu simbolurile celte si tipul gallien.

Monettele de aur, in numeru de siese, sunt tote in contestat cele si gasite tote in Dacia.

Nu intră aci in multe detalie, pentru că simboluri sunt variate si reclamu unu articulu speciale pentru dinile; dura calulu si bijulu (inhamare de duoi cai) sunt lipsite si rechiamă imitaționi cele mai multe ale lui Philipu III. cu caleretiul său si carrulu de curse.

Pre dinsele in se celtiberianulu, că tipu, este multă pronunciatu de cătu celto-grecu; si semi-lun'a care o de mai multe ori pre caramidele si petrele de la Sionu care a fostu simbolu vechiu alu vechiului Bizantiu, si forte bine desemnata pre medalia aceea, pre averul cui este tipulu celtu si sub calu, pre reveru, una monogramă sau unu simbolu, imitație a simbolurilor differiti orasielor in cari se bateau monettele Regilor Macedon.

Acăstei imitaționi in se sunt si ele diforme precum schilode si numele de Philippu si Alexandru.

FOSSIORI.

Archeologia.

(Urmare*)

Herodotu sub numele de Geti spune că Daci sunt națiunea cea mai bellicosa a Traciei.

Oratius inspaimentatul de Daci dice: „pene occipatam seditionibus elevit Urbem Dacum,” si li dă epitetulu de „Dacus asper.“

Flerus dñe: „Daci montibus ibero ento, corpora plus quam humana erant;” si Tacit li dñe: „magna corpora.“

Iulianu éta ce pune in gur'a lui Traianu candu acesea vorbesce cu Jupiter: „voi seiti, Jupiter si cei-l-alti diei, că primindu Imperiul lincediandu si slabiti in toto părtele lui, de acea tirania care lu lucraseră multu timpu in intru, si de desele invasiuni ale Getilor din afară, am fostu singuru care am cucerit să attacu aceste popore cari locuesc dincolo de Dunare. Am subjugat chiaru pre acesti Geti, cea mai bellicosa națiune din tote națiunile ce au existat veri-una-data, nu numai prin forța corporilor lor, dar inca si prin acele maxime ce Zalmoxe, care este intre dinsii in asă mare veneratiune, le-a gravat atâtă de aduncu in anima. Pentru că necredința că moru, dară că si-schimbă numai locuintă, mergu la morte mai vesseli de cătu aru merge in ori-ce alta caletoria.“

Pentru că negresită acăsta națiune intre Tissa, Dunare, Marea-Negru si Nistru, cu legi si administrative admis-

rate de autorii cei vecchi, cu una religiune atâtă de metaphysica, admirati pentru caii si calaretii lor, cu arme atâtă de perfectionate, investimenti atâtă de bine si atâtă de bogatu (*), una asă națiune stabilită, tratandu cu regi si po-pore, să nu fi avut simboluri, caractere convenite, unu alfabetu, este eu nepotintă; si daca alfabetul dacicu nu s'a afiatu pâna acum, caușa principală este că noi cari aveăm detorul imperiosa să lu affămu, ne amu margini cu cercetările si investigările noastre, numai pâna la inscriptiunile latine si grece aflate in tiere noastră, desprețuindu ori-ce simboluri, ori-ce caractere, ori-ce littere cari nu apartineau claru si evidentu la acăsta civilisatiune classica greco-latina, jurandu inaintea lui Domnedie si a omenilor că suntem toti nascuti, cu tigani cu totu, din Romulus Quirinu.

Crucea punctuata la capete figurăza forte multă pre monettele dace, imitate după cele macedone, mai alesu după aceea pre cari crucea nu figurăza nici de cum; asă dura crucea punctuata este unul din simbolurile celte, pentru că ea figurează forte desu pre monetele cele batute de Cetti in alte părți.

Figurăza multă crucea pre monettele Republicei romane; dura colo este mai multă că valoare candu pre didrachme si pre tetradrachme, imitaționi dacice după monetele macedonice, nu pota avea nici-unu sensu că semnă numericu; căci nu s'ar accordă in nici-una sistematia monetară.

Le dñe didrachme si tetradrachme, considerandu sistemul monetară a Aeginei.

Aducu monetta tetradrachma, imitație după cea macedona negresită si mai multă după tetradrachme lui

*) Vedi Nr. 100, 101 si 102 ai „Fed.“

séu celu pucinu sè faga unu numeru respectabilu alu civilor universitatii.

Octroare in autonomia.

In midiloculu cestiuilor atatu de importante politico-natională, ce sunt puse la ordinea d'lei d'in partea intregei presse romane, potriva resună fără efectu orice alta cestiu, ce nu se referesce la conduit'a nostra politica.

Candu vorbim înse la cestiuene politice, în tempulu presiute, nu potem aduce altu ce-va înainte, decât suferintele, ce le suportă națiunea întrăga vîndu a recurge la opinionea publică, că estu-mpdu sè cascigămu în cătu-va alinare pentru dorerile noastre. Deci abstragundu asta-data de la miscările politice, obiectulu corespondintei nostre va fi: octroare a in autonomy.

Beserică gr. or. se poate numi cea mai fericita între toate besericile de alte confesiuni d'in patria, căci ea este unică, ce si-a elutat adeverat'a autonomia prin „statutul organicu“ sanctiunat de Majestatea Sa imperatulu.

Acestu „Statutu organicu“ — între altele — ni asură libertatea în afacerile noastre locale d'in parochia, de cari se tiene si alegerea preotului.

Parochia nostra gr.-or. din Cosioen'a de multu e vacanta de preotu, si de-sf amu recursu de nenumerate ori la locurile competente sè se deschida concursu in sensulu statutului organicu, la alegere am ajunsu abie la doi ani dupa mortea fostului preotu. — Alegerea a decursu in ordine bună, fiindu 104 alegatori cu dreptu de votare: d'intre acești-a 74 au votat pentru tinerul absoluto de teologia Vasiliu Metea, ér' 30 pentru teologulu absolutu Teodoru Ciortea.

In sensulu „statutului organicu“ eram securi că d'intre candidati acelu-a va fi intarit d'in partea consistoriului de preotu, sare a capetatu majoritatea voturilor, respective care posiede increderea majoritatii parochienilor. Dar' ce sè vedi?

Consistoriul archi-diecesanu gr.-or. din Sabiu cu decisiunea sa adusa in siedint'a d'in 1. sept. a. c., intaresc pre alesulu minoritatii. Ore nu este acăstă octroare d'in partea maritului consistoriu archi-diecesanu? Dar' pre ce-si basedia amintitulu consistoriu decisiunea sa? De siguru pre ace'a, că alesulu minoritatii este mai qualificat pentru ocuparea postului de preotu, decât alesulu majoritatii, pre care d'in urma lu-consola prin ace'a, că consistoriul reconsună portarea cea buna a dinului, nu va lipsi a-lu mangaiá si pre acestu-a intr'unu modu coresponditoriu.

E bine! Dar' pre noi, cei 74 de alegatori, prin ce ne va mangaiá? Cugeta dora inaltul consistoriu, că prin restringerea libertății de alegere? Ore n'am fostu noi indreptatii d'a ni dă votulu pentru unu astfelui de tineru, care a absolvit cursulu pedagogicu si teologicu in pedagogia si teologi'a, unde prelegu — său au prelesu pre tempulu acelu-a — dora chiaru membrui actuali d'in consistoriul archi-diecesanu? Dar' mergemu mai de parte si intrebămu: cum poate maritul consistoriu să primăsca la cursulu teologicu astfelui de tineri, cari, absolvindu cursulu teologicu si admitindu-se in atare parochia la candidatia, cascigandu majoritatea voturilor alegatorilor — să nu lu-intarésca d'in motivul că nu este destul de qualificat pentru ocuparea unui său altui postu de preotu? Noi cunoscem destul de bine pre alesulu nostru, — de ora-ce este nascutu si crescutu in midiloculu nostru — apoi l'am aflat si in privin-

ti'a capacitatii mai aptu pentru ocuparea postului de preotu, decât pre alesulu minoritatii, de ora-ce, daca n'are studiele gimnasiale, are pracsă, functiunandu in calitate de invetiatoriu in decursu de vr'o 6—7 ani. Er' alesulu minoritatii, de-sf are studiele gimnasiale, dar' i lipsesc pracsă, si prin urmare, fiindu si strainu, necunoscundu-ni datinele — nici nu pot se n'iimplinesc cerintele astfelui, precum unu omu practicu, unu omu crescutu intre noi, si invetiatu cu datinele noastre.

Nu este aici vorba despre mangaiarea personelor alese in postulu de preotu, ci este vorba despre dreptul alegatorilor! Nu interesele candidatilor vinu aici in jocu, ci reputatiunea majoritatii alegatorilor, cari sunt eludati d'in dreptulu lor de alegere!

Nu voim de asta-data a descoperi motivele, cari au indemnătate pre cei 30 de alegatori a-si dă votulu pentru candidatulu loru, precum nici ale dlui protopopu actuale, pentru ce a recomandat cu deosebire pre candidatulu minoritatii, acestea le rezervămu pâna atunci, pâna candu vomu vedé, că ore inaltul consistoriu archi-diecesanu gr. or. d'in Sabiu, nu si-va schimbă resolutiunea sa in urmărea recursului si protestului nostru asternutu la dinsulu. Sperămu ince, că acestu inaltul consistoriu va luă in drepta considerintia dreptulu de alegere alu parochienilor, si ne va mangaiá si pre noi prin ace'a, că ni va intari de preotu pre acelu-a, care ni-a cascigat increderea nostra, a majoritatii. Nemicu nu voim a cere pre nedreptu, dar' niu, prete in demu dreptul nostru, ce ni-lu ascură autonomia besericiei basata pre statutului organicu.

Cosioen'a, in finea lui sept., 1871.

Mai multi alegatori.

Oferte benevolă

pentru intemeierea fondului scolei normale romane d'in Lăpușniu-ungurescu.

List'a Nr. 2. prin Reverd. dnu Stefanu Moldovanu, prepositu. de la capitululu gr. cat. d'in Lugosiu: Stefanu Moldovanu, prepositu. Michailu Nagy, Andrei Liviu, Mateiu Kisiu, canonici, căte 2 fl., Gavrilu Popu 1 fl. — Sum'a 9 fl. v. a.

List'a Nru 3. prin Reverd. dnu Ioane Antonelli, vicariu Fagarasiului, de la membrei Asociatiunii transilvane 53 fl., si a nume de la OO. DD. Ladislau B. Popu, presedinte de senat la trib. supremu reg. ung. d'in Pest'a 10 fl., Nicol. Sándor, propriet. si c. r. locut. in pensiune, Alba-Iulia, 5 fl., Iacobu Bologa, cous. aulicu in Sabiu, 3 fl.; Elia Macelariu, V. Romanu, Nicolau Densusianu, una subscrisie necitită, Petru Popescu,?, I. Popescu, I. Drocu, Aureliu Miescu, Codru Dragusianulu, Aleșandru Romanu, G. Giuvelca, N. Cinte, I. Cinte, I. Manliu, Ioane Zaharia, Ionu Cepeșiu (n'a solvit), Servianu Popoviciu, Dr. Borcea, I. Popoviciu, Georgiu Macaveiu, Efremu Pandrea, Ioanu Antonelli, căte 1. fl.; Ioanu V. Rusu 3 fl., Romanu, ?, I. Petricu, I. Mucu Urechia (?), Stezariu căte 2 fl.

List'a Nru 4., prin M. O. D. Ioanu Marchisiu, capelanu si prof. in Carei-Mari, s'au tramsu 24 fl. v. a. — List'a Nru 5, prin Pr. On. D. Ciriacu Barbulu, protop. in Lippo, au incursu 8 fl. v. a., si a nume de la dsa 3 fl., de la OO. DD. Demetriu Sincai, Aug. Pelle, Ioanu Rezey, Gregoriu Fasy, preoti, Dionisiu Popiu, proprietariu in Lippo, căte 1 fl. — Sum'a totale: 94 fl. v. a.

VARIETATI.

* * (Invitatii une) Amesuratul decisiunei aduse in adunarea tenerimei romane studiose d'in loeu, tinuta in 10/22 c — subscrise, insarcinat de amintit'a adunare, invita cu tota onoarea pre intreg'a tenerime romana studiosa d'in Bud'a Pest'a la o consultare fratișca care se va tienă domineca, in 17/29 c. precisula 3 ore d. m., in locuinta dlui jurist A. T. Barianu (Alte Postgasse Nr. 1.) Pest'a, in 12/24 oct. 1871. Mihaiu Cirlea m. p. Giorgiu Rudiu m. p. Giorgiu Grozescu m. p.

* (Un mortuviu) Cetim in „la Perseveranza“ d'in Milau: Contele Ignazia Lana a voită să afle bine ce ar face parintii si amicii sei dupa mortea sa. Elu pune dura pre unu jude, ruda a sa, sè seria d'in Bavaria, unde se dusese, către famili'a sa, că sanatatea i se alterase si că la intoreerea sa de la Ratiobona starea sanatății sale se facuse d'in ce in ce mai rea si că in cele d'in urma a morit. Nimene n'a pus in induoela acăsta trista scire. Tribunalul se transportă cu unu notaru la domiciliul pseudo-defunctului. Testamentul gasindu-se printre chartie este deschis si se constata că acelu testamentu lasa tota administratiunea unui fidei-comis. Se cantara rugationile mortilor. Unu serviciu funebru a avut locu in beserică Bergonato, loculu domiciliului lui Lana. Pre candu se petreceau acestea, Lana se intorsese la domiciliul seu d'in Bergonato. Sosise pre la mieriul noptii. Servitorul care lu primi, facu de trei ori semnul crucei; contele i intimă ordinulu de a tacă, si lu conduse la unu turnu care domina tota proprietatea sale. Acolo, stapanul si sluga asteptara sè se lumineze de diua. La beserică se celebreaza serviciul divinu. — Lana descinde d'in obser-

nu scimus nimicu de cătu că trebuie să fi fostu ce-va, trebuie să fi fostu facute de mana de omu, trebuie să fi fostu locuite de omeni; dura pre candu? si de ce felu de omeni? caramidele sunt mute si sciinti'a nu ni spune nimicu! Dicem u numai, si acăstă cei mai intelligenti: lucru Jidovescu! faptu uriasu! Era carturarii punu man'a la gura aceloru ignorantii si li diceu: prostiloru, astea sunt dela Romani!

Unu professoru ultra-latiniștu, mergundu la Vadastra (citesce Vodastra) cetate curat daca, si inca d'intr'una epoca de d'incolo de epoch'a de bronzu, despre care voiu vorbi in altu articulu, a spusu locuitorilor că acăstă a fostu cetate romana, si că Vadastra este Vedastra, adeca Vediusta cum a talmacit-o elu. Ce să mai dicesmu cu asmena etimologi!

Opulentia Dacilor si sobritatea loru totu-de-una-data se vede in primirea ce au facutu lui Lisimachu, candu lu tie-nura prisonieru alu loru; se vede in templurile si ornamentele tempurilor loru, despre care ni se dede una proba cu comor'a de la Petros'a, si se accorda in ce ni spunu autorii vecchi despre dinsii, fie cu numele Agathirsi, Geti séu Daci, se accorda cu stabilimentele loru monetarie si cu tote acelele despre care ni vorbesce colon'a Traiana si differitele inscripțiuni aflate pre differitele părți ale Daciei, printre cari potru-se semnală pre acele ce rapporta Fabritii.

Tintarul intocmai precum a ajunsu pâna la noi l'amu gasit formatu pre una caramida in zidul dela Slonu. Caramida am depus-o la museu.

C. Bolliacu.

(Finea va urmă.)

O scimus si noi acăstă, domnule autoru, — dar' credeu cum-că si intre connatiunii Diale voru mai si si altii luminati că Dta, cari se voru fi tredindu d'in amestiel'a pre carea Dta o numesci in brosuri'a acăstă a delirium national, si voru veni la convingerea, cum-că Transilvan'a nu este numai a magiarilor, că mai sunt si alte nationalități in acăstă tiera afara de cea magiara, si că romanii au si dreptul de a pretinde, că, dupa-ce ei inca porta o parte insemnata a greutătilor tierei, sè fia partasi si la bunătățile ei.

Noi inca dorim o deslegare favorabile a cestiuenei nationalităților, că si Dta, si sperămu că aceea s'ar' si intemplă, daca connatiunii Diale nu aru vof sè faga d'in tote-celea monopoliu magiaru, dupa cum recunosci si Dta, că voru sè faga d'in scintiele mai inalte, — ci voru dă pentru națiunile nemagiare fia-carei-a alu seu, — suum cuique!

Dara sè me intorcu pucinu la datele Diale statistice si sè te rogu, că sè nu te prinda nece decat mirarea, cum-că proportiunea ceteatorilor gimnasiilor, apoi in specie aabiturientilor romani, stă in ratiu asă de nefavoritoria cu a magiarilor si sasilor.

Acăstă si-are causele sale, cari prin infinitarea unei universități in Clusiu cu catedre paritetice usioru se voru potă delatură.

Caus'a principale că d'intre romani, cari frecuentă gimnasiile, atât de pucini depunu esamenul de maturitate, este aceea, că nu au prospectu de aplicare in vieti'a practica si nu au, o parte mare, midiluce, că sè cerceteze universitățile straine, — apoi si cauza limbei.

Aici in patria pâna acumă se poate studia numai jura si acăstă numai in limb'a magiara sau germana. Contingentul celu preponderantu alu studentilor gimnasiiali cadiendu pre gimnasiile romanesci: o parte a absolventilor se aplica, si dupa depunerea esamenului de maturitate, la teologia si preparandia, căci nesciindu perfectu nece limb'a magiara, nece cea germană, nu cutză sè merge nece la academi'a de drepturi in Clusiu, nece in Sabiu, că sè frecuenteze, apoi nece nu au perspective că dupa absolvire voru fi aplicati in oficie.

La anul 1863/4, candu sub regimulu provisoriu se aplicau romani mai multi la oficie, că sub celu constitutional, dupa datele statistice ale Diale, vedem că in academi'a de drepturi d'in Sabiu au studiatu 108 romani; acăstă proporțiune cu slabirea provisorului si redarea autonomiei jurisdicțiunilor, vedem a scadă, căci in 1866/7 aflatu la academi'a d'in Sabiu 60 romani, in 1867/68 43, in 1868/69 40, in 1869/70 37.

Caus'a este neprospectul de a capeta oficie, si intru adeveru avemu astă-di juristi absoluti romani, de cari se spune că sunt notari si dascali pre sate, era altii cari servescu pre la jurisdicțiuni de căte 4—5 ani fără nece unu salariu.

Infinitarea unei universități in Clusiu, cu catedre paritetice, posibilitatea că si acelu-a, care nu scie limb'a magiara, sè-si asculte studie in limb'a sa, — potenti'a de a-si alege si alta cariera de cătu cea juridica, — era pentru juristi o aplecare drăptă la oficile statului si a municipiilor, sunt factorii, cari voru indemnă tinerimea romana, dandu-i perspective pentru vieti'a practica, că sè frecuenteze mai multi gimnasiile, sè depuna mai multi esamenele de maturitate si sè ocupe la universitatea d'in Clusiu unu număr coresponditoru multimei preponderante a romanilor,

Pre tote aceste siese monete de auru tipulu celibiranu este mai pronunciatu de cătu tipulu celto-grecu.

Branu si Stanu, Stanu si Branu potre fi altu ce-va de cătu Brenu perpetuatu in Daci'a? adeca, Breneu us latiniștu si Béatos grecitu? Muntele, plaiul, cost'a lui Branu pre unde este si versulu lui Craiu; cingatorea rosă, esiar-p'a Brenilor negrescă brenul rosu; florea Brandusia, precum este si florea Crati'a; vitia Brandusia, tote acestea nu au ele ore nici una legatura cu Brenii Gallilor si cu Brandusie, societe, craitile loru?

Negrescă! Dusia, Tusia, Usia, Musia, nume de femeia si care insemnă frumosa, nu sunt nici vorbe latine nici terminatiuni latine.

Comana, nume propriu la noi; Coman'a cetate, sè nu aiba ore nici una legatura cu Coman regele Gallilor, care a batut atătea monete cu numele lui? Voiu publică, speru, in curendu una lista de numiri de munti, de văi si de ape ale carorū nume nu au sensu de cătu numai in dialectele celte si si-au omomimele loru mai multu pre unde au locuiti Celți.

Să nu se turbure prea multu ultralatiniscii daca se va pară că ce-va cam slavu in acele numiri, pentru că Slavii si descendantii loru nici că se cunoșteau pre lume pre candu Celto-Grecii si Celto-iberianii dău numele acestea prin Carpati.

Preste 300 popore galice, cu diferite numiri s'au numerat numai in Iberia, adeca Spania si Francia de astădi. Sunt nenumerate orasie, cetăți si terguri, d'intre cari multe sè si mentionea pre monetele batute pre acolo.

Cine scie cum s'au numit totu aceste cetăți, aceste terguri, aceste orasie, de a le carorū ruine ne impiedecămu la totu passulu, pre totu territoriulu Daciei, si despre care

vatorulu său și merge să intenșească pre rudele și amicii săi care erau din biserică. Ce tablou! Preotul care se întorsea că să cante, după vîsu, Oremus, se opri de-o-dată la O, fără să poată termină... remus... Noutatea despre invierea morțului se respandese pe totindeni, și lumea vine cu gramadă spre a stringe mâna celui inviatu — D. Ignazia Lană serie către d. Bottarelli ce urmează: Bergonato, 28. august 1871. Me așu viu, bine înțeleghodu-se că n'au fostu nici o-dată morți. Cuvinte inutile de specificat aci, pentru că ele nu me privesc de cău pre mine, m'au silitu să me facu a trece de mortu. Am realizat dorință comuna multor oameni de a vedea și de a cunoaște ce s'ar întemplă după moarte mea. Am vînătu, și am potutu cunoaște acăstă; ceea ce am constatat este că defectele mele, cari nu sunt nici rare nici mici, nu mi-au înstrănat tote simpatiile. Mai am dura înca unu mare număr de amici, li ceru iertare d'in tota animă că i-am facutu să verse lacrime pentru mine. Si scumpul meu Bottarelli a fostu d'in numerulu acestor-a; proba articolulu necrologicu, forte lingusitoriu, ce a publicat despre mine, si care cuprinde nisice elogiu nemeritate, dura totu-de-o-dată de natura a mea incuragiă pre-viitoru și de a me face astu-fel să progresezu pre calea binelui. In animele bine nascute moarte stinge ori ce mania; daca căteva persone au aplaudat la moarte mea, am marea consolatiune de a me vedea iubitii să stimătu de mulți oameni, ceea ce este forte consolatoriu. Rogu, d'in sufletu, pre d-ta si pre toti amicii mei să me ierte pentru o acțiune in aparentia escentrica. Crede-me d'in anima alu teu devotă amicu — Ignazia Lană.

* (Chicago), orasul ce a ars mai de totu mai de una-di, este celu mai însemnatu d'in Illinoian (Statu d'in Uniunea Americana), si fundat la a. 1830. Pre atunci era numai unu simplu fortu. Dar' in a. 1840 avea 12,000 locuitori, in anulu 1850 29,936, si in 1868 267,000, acum inse preste 300,000 locuitori, d'entre cari 100,000 au remasu fără acopereminte; multi s'au omorit; daunele facu 500 milioane dolari. Chicago care are poziție forte favorabilă, langa Mare, stă prin că ferate si prin vaporuri in comunicatiune cu Uniunea intregă, si este unul d'in cele mai frecuente orasie comerciale. Pre fie-care d' se pornește d'in Chiago căte 100 trenuri.

* (Jertfele betiei) O constatare estrasa d'in tabelele statistice ni dă deslușiri forte interesante in privința jertfelor, cari le cere patim'a betiei in statele civilișate. De betea moru pre anu in Anglia 50,000 de personе, intre cari 12,000 femei; in Germania 40,000, in Russia 10,000, in Belgia 4,000, in Franția 2,000, in Spania 1,200. Dar' tiere care intrece pre tote in asemenea escese, adica patria betielor este Americă. Dupa o constatare a lui Dr. Everest acolo au morit in 5 ani 3,000.000 personе de betei.

* (Miresa curajoasa) Înainte de două septembani se pornește unu mire cu miresa sa si cu ospetii, ce erau invitați, la biserică; pre drumu inse incepura ambii a se certă, dar' după puternu timpu tacura amendoi. Sosindu in fine in biserică, s'a socotită miresa, că acăstă înainte de nunta ar fi unu semnă reu pentru viitoru, si in momentul, candu venise preotul pentru a seversi ceremonia, avu curagiul a declară, că: „Eu m'am gandit alt-minterea; nu voi să ieu pre d-lui că sotiu.“ Dîse acestea, si intorcundu spatele, lasă pre mire si pre cei-alti ospeti uimiti in biserică. „Rom.“

* (Hymen) Dlu Iosif Vulcanu, redactorul „Familiei“, si-a incredintat in 22. l. c. de fizorii a sa socia pre gentilă domnisoră Aurelia Popoviciu, flică dlui Alesiu Popoviciu, avocat si posessoru in Comlosiu, comitatul Aradului. Dumnedie se binecuvinte pre jună parechia.

* (Vineri in 27. luna curinte) se implinesc diece lune de candu fostulu redactoru interimalu alu acestei foie, Ionu Porutiu, rapit de libertate si smulsu d'in sinulu națiunei sale, petrece in faimosă inchisoare ungureasca d'in Văiu. Totu in acăstă d' se implinesc și se terminulu pedepsei, la carea juriulu pestanu l'a condamnat d'in cauza, că a cetezatu a-si redică vocea contră nedreptătilor, arbitriului si a volniciei celor deveniti poternici prin slabitiunea noastră. Pre candu on. lectori d'i tote părtele voru ajunge a căsi aceste sîre, Ionu Porutiu va fi redatu liberătăti, redatu națiunii sale si se va afă in mediul-locului nostru, despre care impregiurare vomu reportă in numerulu prossim.

Sciri electrice.

Bucuresci. 20. oct. Guvernul numi unu consiliu administrativ pentru căile ferate Strousbergiane, constatatoru d'in principale Stirbei, senatorele Orescu si inginerul Torceanu.

Vienă, 21. oct. Consiliul ministerial de eri dură patru ore. Imperatulu a presiedintu. Prezintă a fostu: ministri comuni Beust, Lónyay, Kuhn; Andrassy, Werckheim, Hohenwart, Schäffle Jiricek, Hrbetinek. S'a discutat a supr'a rescrip-

tului, care provoca dietă boema a incepe alegerile pentru Reichsrath, si in care se dice, că ei să-si validateze in senatulu imperialu pretensiunile loru.

Se vorbesce, că imperatulu merge mane, pre mai multe dile, la Reichenau. Dupa „Vaterl.“ Prazak fu primitu de imperatulu alalta-eri, era Smolka eri.

Vienă, 21. oct. Se comunica, că nici consiliul ministerialu de eri n'a adusu nici una decisiune; dar' e siguru, că nu se intenționeaza rumperea negociarilor cu cehii, d'in care causa se facu încercări pentru compunerea rescriptului fară nici unu prejudiciu. Aici cercula faimile cele mai contradicțorii, cari anuncia de-una-data retragerea si remanerea intregului ministeriu. Cestă d'in urma e mai probabilu, că-ci punctul de gravitație are să fie transpusu in Reihsrath.

Vienă, 21. oct. La dorință guvernului dietă boema se va amenă pre tempu scurtu. Conferințele ministeriale se voru continua si astă di; după media-di se va tine de nou unu consiliu ministerialu sub presedintă imperatului. Cele mai multe sciri privesc pusețiunea cont. Hohenwart de întarita.

Praga, 21. oct. Cont. Clam-Martinitz si Rieger sunt chiamati la Vienă, precum se dice prentru modificarea articulilor fundamentali.

Praga, 21. oct. Rieger si Clam-Martinitz sunt chiamati la Vienă pre cale telegrafica. Înainte de plecare loru cehii si feudali tienura conferinție. Aici se crede că imperatulu aproba obiectiunile ce le facura ministrul comunită și Andrassy contră operei de impacatiune. „Pokrok“ dechiara, că veri-ce schimbare a projectului lui Hohenwart nimicesce opera de impacatiune. „Pokrok“ s'a confiscat.

Paris, 22. oct. „Journal Officiel“ comunica: Armata nemtiesca primi d'in Berolinu ordinul pentru evacuarea celor si se departeminte cunoscute. Diviziunea a patra in sudu si cea bavaresa in vestu incepura a se retrage eri.

Vienă, 23. oct. Veri-ce compromisu intre ministeriul comunită și cislaitanu e eschisul. Ministerii comuni dechiarara, că nu potu aproba projectul de rescriptu. Beust va face d'in respingere cestiune de cabinetu.

Vienă, 23. oct. „N. Fr. Presse“ comunica, că imperatulu a demandat cont. Hohenwart d'a suscepe in projectul de rescriptu punctele dorite de ministeriul comunită.

Praga, 23. oct. Cehii cred că Hohenwart va veni aici, de-ora-ce Clam si Rieger nu voiesc să mergă la Vienă. Deputatii cehi promisera, prin stringeri de mana, d'a nu se abate de la imparătrea quotei. — Clam si Rieger se ducu cu trasură de astă sera la Vienă pentru reinceperea negociarilor de impacatiune.

Vienă, 23. oct. Dupa „N. Fr. Presse“ cerasă a devenit mai acuta decâtă pâna aci. Hohenwart recunoscă ingrijirile esprimate in conferință de vineri d'in partea ministrilor comuni si unguresci, si este modu modifică si projectul de rescriptu, dar' ministrii comuni si unguresci dechiara modificatiunile de nesuficiente. — „Wanderer“ comunica, că nescă deputati nemti aru fi mersu la cont. Andrassy pentru interventiune; Andrassy inse li-ai dechiarat, că elu va aperă numai drepturile Ungariei.

Vienă, 24. oct. S'a respondit faimă că cabinetulu Hohenwart ar fi demissionat. Capii Cehilor respinsere cu rezolutiune absolută postulatele ministrilor imperiali. Hohenwart avu lungă audientia la imperatulu. „Diurnalul austriac“ assecură că Hohenwart nu va contrasemnă Rescriptul imp. de va cuprinde postulatele ministrilor imp. (comuni). Postulatele acestea ar nemici impacatiunea cu Cehii. Sciri mai noi spunu că deslegarea s'ar fi intemplatu dar' confirmare autentica lipsesc.

Praga, 24. oct. „Poerocu“ statuiesc precautiune. Ceea ce Ungaria pretinde si pretestea dia in modu insellatoriu ca formalitate, este unu

punctu principale; de se va recunoște că pactul dualisticu s'a facutu fără aprobarea Cehilor, atunci luntrea statului cehicu vesledia fără de compasă in dominatori a influența a Ungariei. „Nă rodni Listi“ dechiara, intre cele mai vehementi spectatori asupr'a Ungariei, că pretensiunilor lui Andrassy nu se poate cede. Dietă Boemiei se va aduna marti-a viitoria.

Vienă, 25. oct. Hohenwart facu pendinte existența ulteriora a cabinetului de la impregiurarea, că rescriptul de responsu să se compuna in unu modu, care lasă nevateamate stipulatiunile cu cehii si indupla pre cehi a intră in Reihsrath.

Praga, 15. oct. Dupa diuariile cehe invingerea lui Hohenwart nu e probabila, se acceptă invingerea coalitionii Beust-Andrassy. — Maresialulu tierei renuncă in modu demonstrativ la conducerea afacerilor presidiale ale comisiunii tierei.

Praga, 25. oct. Comisiunea tierei decise introducerea limbii cehe că limba oficială; limba nemtiesca se va intrebuită la oficiele ajutatorie numai in modu subsidiar.

Paris, 24. oct. Abd-el-Kader a sositu aici. Se crede, că guvernul i va dă unu postu inaltu in administratiunea civilă a Algeriei.

Paris, 25. oct. Principale Napoleoni tieni in consiliul generalu d'in Ajaccio una vorbire vehementă, in care cere sufragiul universal alu poporului, că singurul medilociu d'a legaliză situatiunea.

Verșală, 24. oct. Majoritatea alegerilor de presedinti ai consiliurilor generali, cunoscute pâna acumă, au reesfatu in sensulu politicei guvernamentale. Se comunica alegerea lui Pouyer-Quertier de presedinte in departementulu Seinei inferiore.

Madrildu, 33. oct. In Cortesi ministrul Caudon respunsse la mai multe interpellatiuni, că va procede fără crutiare contră internationalei.

Vienă, 24. oct. Hohenwart conferă astă-di tota dñu'a cu Clam-Martinitz si Rieger in privința modificărilor, cari aru avé a se face la rescriptul de responsu către dietă boema.

Bursa de Vienă de la 24. octombrie, 1871.

5% metall.	57,30	Londra	118,15
Imprum. nat.	67,70	Argintu	118,15
Sorti d'in 1860	68,60	Galbenu	5,67
Act. de banca	771,—	Napoleond'or	9,41
Act. inst. cred.	291,90		

Se cauta d'in partea unui institutu de assecurantia pângă condițiuni favorabile unu Acuizitoriu de naționalitate româna cu obligațiunea de a calatorii.

Reflectantii la acestu postu binevoiesc a-si dă ofertele loru sub Adress'a: „Assecurantia Sibiului poate restante.“

1-2

Concursul

Pentru ocuparea postului de inventatoriu devenită vacantu prin pensiunarea fostului docente, la scola popolară gr. or. in Resita montana, care se tine de patronatul c. r. pr. Societății a drum. fer. de statu, se scrie Concurs cu terminu pâna in 20. novembrie st. nou.

Emolumintele sistematice sunt:

Salariu anualu 126 fl.

Onorariu pentru scola de domineca 16 fl. 80 cr.

Cortelul liberu si 3 stangeni de lemne.

Aceste emolumente se statoresc inse pre anul cu rente cu unu salariu anualu de 300 fl. v. a., 6 stangeni de lemne si cortelul liberu, său lipsindu acestu-a 80 fl. — bani pentru cortelul.

Doritorii de a ocupa acestu postu, au a-si tramite Recursele sale pângă la terminulu mai susu, instruite cu testimoniu despre absolvirea sciștiilor pedagogice, despre ocupatiunea de pâna acum si despre portarea morale religioase, adresate către „Supremă administratiune montană“ in Reschitză.

Cei cu Classe pregătito voru fi preferiti.

Supremă administratiune montană si domenială.

Resita, in 17. octombrie 1871.

(1-3)

Propriet., edit. si red. respundet.: ALES. ROMANU